

Pilot pré-mantelzorgwoningen Alphen aan den Rijn

Inleiding

Met de pilot pré-mantelzorgwoningen maakt Gemeente Alphen aan den Rijn het voor haar inwoners mogelijk om een omgevingsvergunning voor een 'pré-mantelzorgwoning' aan te vragen. Met een pré-mantelzorgwoning kunnen inwoners zich voorbereiden op een potentieel toekomstige mantelzorgrelatie. De voorwaarden voor een pré-mantelzorgwoning zijn in dit document uitgewerkt.

Een reguliere mantelzorgwoning realiseren is alleen mogelijk wanneer iemand een mantelzorgverklaring heeft. Er is een groeiende groep inwoners die (nog) geen zware of intensieve zorg- of ondersteuningsvraag heeft, maar wel al behoefte heeft om in de buurt van het eigen sociale netwerk te wonen. Voor deze groep en hun (toekomstige) mantelzorgers is nu geen oplossing. Deze groep groeit door het langer zelfstandig wonen en de vergrijzing (en de combinatie daarvan).

Het gaat bijvoorbeeld om kinderen met een licht verstandelijke beperking die bij hun ouders willen (blijven) wonen, of ouders die bij één van hun kinderen willen wonen in verband met toekomstige mantelzorg.

Gemeente Alphen aan den Rijn vindt het belangrijk dat haar inwoners zo lang mogelijk op een prettige en veilige manier zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarom gaan we onder bepaalde voorwaarden meewerken aan het toestaan van pré-mantelzorgwoningen. Hiermee speelt de gemeente in op een veranderende zorgvraag van de groeiende groep inwoners en stimuleren we doorstroming op de woningmarkt.

Doelstelling

Inwoners kunnen zich met een pré-mantelzorgwoning op tijd voorbereiden op een (toekomstige) mantelzorgrelatie. De gemeente ondersteunt hiermee haar inwoners bij de zorg voor elkaar.

Het doel van de pilot is om het effect te monitoren en te onderzoeken hoe de doelgroep van pré-mantelzorgwoningen zich definieert.

Werkwijze

Het realiseren van een pré-mantelzorgwoning werkt als volgt:

1. Initiatiefnemer vraagt via het Omgevingsloket online (OLO) een tijdelijke vergunning aan voor een bijbehorend bouwwerk. Bij deze aanvraag voegt initiatiefnemer een schriftelijke verklaring toe dat hij/zij de noodzakelijke (toekomstige) mantelzorg zal verlenen en waaruit blijkt dat er sprake is van een duurzame sociale relatie tussen de potentieel mantelzorgontvanger en de potentieel mantelzorgverlener;
2. Team Vergunningen behandelt de vergunningsaanvraag en toetst deze aan de criteria zoals hieronder beschreven;
3. De initiatiefnemer ontvangt schriftelijk het besluit. Als de vergunning wordt verleend is dat op grond van het Besluit Omgevingsrecht, artikel 4 lid 11 van bijlage II.
4. De aanvragen worden (anoniem) besproken in de projectgroep. Het doel hiervan is om het effect van deze pilot te monitoren en meer zicht te krijgen van de doelgroep van pré-mantelzorgwoningen.

Criteria

Voor het beoordelen van de aanvraag omgevingsvergunning voor een pré-mantelzorgwoning zijn de reguliere regels voor mantelzorgwoning van toepassing met aanvullende criteria voor een pre-mantelzorgwoning.

Met het vaststellen van onderstaande criteria door het college heeft de gemeente een leidraad voor de beoordeling van vergunningaanvragen.

Zorg

1. Er is een schriftelijke verklaring van de potentieel mantelzorgverlener dat hij/zij de noodzakelijke (toekomstige) mantelzorg zal verlenen en waaruit blijkt dat er sprake is van een duurzame sociale relatie tussen de potentieel mantelzorgontvanger en de potentieel mantelzorgverlener.
2. Het huishouden dat pré-mantelzorg ontvangt, bestaat uit maximaal twee personen.
3. Bij beëindiging van de pré-mantelzorgrelatie is de verzorgde dan wel de mantelzorgverlener verplicht hiervan schriftelijk mededeling aan het college. De pré-mantelzorgrelatie kan op een aantal manieren beëindigd worden:
 - a. Door verandering van de (toekomstige) zorg- of ondersteuningsbehoefte van de pré-mantelzorgontvanger, waardoor er geen toekomstige mantelzorg meer wordt verwacht. Dit is een situatie die zich naar verwachting zelden voor zal doen. Het gebruik als afhankelijke woonruimte wordt gestaakt en de woonruimte wordt weer betrokken bij de hoofdwoning

- of – indien het een bijbehorend bouwwerk betreft – verwijderd, tenzij het bijbehorend bouwwerk in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving is.
- b. Door verslechtering in het ziektebeeld, waardoor geen sprake meer is van pré-mantelzorg, maar van reguliere mantelzorg met een mantelzorgindicatie. Het gebruik van de (pre-)mantelzorgwoning mag onder deze titel worden voortgezet als er een verklaring van mantelzorg is afgegeven.
 - c. Door overlijden van de verzorgde(n) of door vertrek van de verzorgden naar een zorginstelling. Het gebruik als afhankelijke woonruimte wordt gestaakt en de woonruimte wordt weer betrokken bij de hoofdwoning of – indien het een bijbehorend bouwwerk betreft – verwijderd, tenzij het bijbehorend bouwwerk in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving is.

Ruimte

1. Pré-mantelzorg geeft geen recht op extra bebouwing buiten de reeds toegelaten bebouwing met zorgaspect op grond van het Besluit omgevingsrecht en het bestemmingsplan.
2. Er is geen sprake van een onevenredige aantasting en/of afbreuk van de bouw- en gebruiksmogelijkheden van het perceel, de aangrenzende percelen en/of gronden en andere in het geding zijnde belangen, waaronder begrepen de verkeersveiligheid, de stedenbouwkundige structuur en/of milieuhygiënische aspecten.
3. De aanvrager geeft aan hoe belanghebbenden bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.
4. Een tweede uitrit ter ontsluiting van het perceel waarop de pré-mantelzorgwoning is gesitueerd, is niet toegestaan.
5. Het gebruik van een pré-mantelzorgwoning is van tijdelijke aard (maximaal 10 jaar), gedurende de periode dat een dergelijke voorziening ook daadwerkelijk voor de pré-mantelzorg wordt ingezet.
6. De voorzieningen in een bestaand bijbehorend bouwwerk voor pré-mantelzorg dienen van zodanige aard te zijn dat, nadat de pré-mantelzorg is beëindigd, deze voorzieningen op een eenvoudige wijze kunnen worden verwijderd en het bestaand bouwwerk weer in de oorspronkelijke (bestemde) gebruiksfunctie kan worden teruggebracht.
7. Het nieuw plaatsen van een bijbehorend bouwwerk voor pré-mantelzorg dient na het beëindigen van de pré-mantelzorgrelatie te worden verwijderd, tenzij het bijbehorend bouwwerk in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving is.
8. Afhankelijk van de verschijningsvorm kan het zijn dat op grond van de Wet basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) een huisnummer aan de mantelzorgwoning moet worden toegekend. Dit geeft echter geen recht op verzelfstandiging van de woning.
9. De pré-mantelzorgwoning kan in geen geval tot een permanente woonbestemming en/of woongebruik leiden. Er mag dus geen blijvende zelfstandige tweede woning op het bouwperceel worden opgericht en in stand worden gehouden.
10. De kosten voor plaatsing en verwijdering van een pré-mantelzorgwoning zijn voor de aanvrager.
11. Voor een pré-mantelzorgwoning zijn de ruimtelijke regels van mantelzorgwoningen mede van toepassing.

Looptijd

De Pilot pré-mantelzorgwoningen loopt van 8 maart 2023 tot 8 maart 2024.

Monitoring en evaluatie

Het monitoren van de aanvragen en de evaluatie van de resultaten is om verschillende redenen belangrijk. Allereerst om inzichtelijk te maken wat de invloed is op de capaciteit bij het team vergunningen. Ook willen we inzichtelijk maken hoe de doelgroep van pré-mantelzorgwoningen zich definieert. Bovendien is het monitoren en evalueren van de pilot noodzakelijk voor het inrichten van een structurele werkwijze voor het mogelijk maken van pré-mantelzorgwoningen. Hierbij zijn we voornamelijk geïnteresseerd in het bereik van de pilot, de hoeveelheid aanvragen en de aard van deze aanvragen. Het monitoren doen we gezamenlijk met Tom in de Buurt, als uitvoerder van mantelzorgondersteuning. Na een periode van twee jaar evalueren we de resultaten van de pilot en besluiten we of we deze aanpak structureel willen inzetten en of er nog wijzingen in de werkwijze nodig zijn.

Vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn op 7 maart 2023

Bijlage

Definities

1. Pré-mantelzorg: de situatie waar (nog) geen sprake is van een (acute) intensieve zorg- of ondersteuningsvraag, maar waar door bijvoorbeeld leeftijd of een progressief ziektebeeld aannemelijk is dat de zorg- of ondersteuningsvraag in de toekomst gaat toenemen.
2. Pré-mantelzorgwoning: een woonruimte binnen de bestaande bebouwing, nieuw op te richten bebouwing of woonunit, waar huisvesting in verband met pré-mantelzorg plaatsvindt, die kan worden aangemerkt als een bijbehorend bouwwerk (bij de hoofdwoning) in de zin van Bijlage II van het Besluit omgevingsrecht.
3. Sociale relatie: de band tussen twee of meerdere mensen op maatschappelijk (sociaal) gebied. Dit kan een familieband zijn maar ook een andere relatie is mogelijk bijvoorbeeld vrienden of burens.
4. Zorgverlener: een persoon met familiale of andere sociale relatie die mantelzorg verleent/ gaat verlenen aan de zorgontvanger.